

De kristallen klank van zingende glazen

KLASSIEK Proms in de Donderdagavondserie. Nieuw Ensemble o.l.v. Jurjen Hempel. M.m.v. Mayumi Miyata (sho). Gagaku en werken van Misato Mochizuki. Gehoord: 21/10, Muziekgebouw aan 't IJ.

Als het gaat om het wereldkampioenschap zwamneuzen voor gevorderden wordt het een nek-aan-nekrace tussen teksten over eigentijdse beeldende kunst en teksten over hedendaagse muziek. De programmatoelichting bij het concert van het Nieuw Ensemble, gisteravond in het Muziekgebouw aan 't IJ, bevatte wat betreft dikdoenerige kletspraat weer een aantal fijne specimina. Excuses voor het ongemak, maar er móet geciteerd worden: 'De composities van Misato Mochizuki vormen een afspiegeling van de hele wereld met al zijn energie en geestkracht – de lijnen van dood en geboorte lopen er in elkaar over.'

Wat u zegt. Twintig zweepslagen voor de auteur, zouden we willen voorstellen. Maar meer mag ook.

De vraag is of de muziek van de Japanse componiste Mochizuki bij dit soort quasi-diepzinnig geleuter gebaat is. Zou het helpen bij de appreciatie van de klanken? Of onderstreept het de machteloosheid van de taal om muziek te beschrijven?

Het was een concert in het donker. Dat zou eigenlijk altijd en overal zo moeten zijn, want in het donker luister je aandachtiger. In het donker is ook de stilte overweldigender.

En stilte is in de muziek van Mochizuki een belangrijk ingrediënt.

Maar om in de juiste sfeer te komen waren er eerst twee gagakupreludes, ceremoniële Japanse hofmuziek van meer dan duizend jaar oud, gespeeld op dat intrigerende mondogeltje genaamd sho. Shospelster Mayumi Miyata zette met buitengewoon boventoonrijke, lang aangehouden klanken een kwartier lang (of misschien veel langer nog) de tijd stil, en de goedgevulde zaal luisterde in ademloze stilte.

De overgang naar *4D*, het eerste deel van Mochizuki's drieluik *Etheric blueprint trilogy* (2002-2006), was betoverend. De uitstervende laatste toon op de sho versmolt met de kristallen klank van zingende glazen (met vochtige vinger over de bovenrand draaien) en in de fantastische akoestiek van het Muziekgebouw klonk dat magisch.

De drie delen van de trilogie, *4D*, *Wise water* en *Etheric blueprint*, gingen naadloos in elkaar over en lagen stilistisch ook dicht bij elkaar. Mochizuki's sonische wereld is er een van zachte glissandi, spookachtige grooves op de contrabas, schaduwwachtige pianoakkoorden en breekbare bijna-stiltes. Plotselinge, korte, maar hevige uitbarstingen doen beseffen dat Mochizuki stamt uit het land van het Noh-theater.

Onder leiding van Jurjen Hempel liet het Nieuw Ensemble weer eens horen dat ze in deze muziek zonder concurrentie zijn. Indrukwekkend.

ERIK VOERMANS